

LIVET I VÄRMDÖ

INNEHÅLL

Livsmönster

Befolkning

Förskola, skola och högskola

Vård och omsorg

Kultur, fritid och friluftsliv

Besöksnäring och turism

Näringsliv

Läsanvisning:

I avsnittet om Livet i Värmdö lämnas förslag till utveckling av vård, skola och omsorg med koppling till fysisk planering. Mål och rekommendationer är långsiktiga signaler till ansvariga organ för fysisk planering respektive välfärdsfrågor för att underlätta en hållbar utveckling.

Livsmönster

Värmdö präglas av kulturmönster från bruksorten, landsbygden, skärgården och den snabbt växande kommunen. Men även andra faktorer har stor betydelse för medborgarnas livsmönster. Vår värld är ständigt under förändring och våra liv påverkas av bland annat ny teknik och nya värdegrunder. För att skapa ett livskraftigt och hållbart samhälle är det viktigt att förstå och tolka vad människors liv formas av idag och hur framtiden kan komma att se ut.

Mål

- ❖ Sociala aspekter ska vägas in i all planering.
- ❖ Alla gruppers livssituation ska uppmärksammas i samhällsplaneringen.
- ❖ Barnkonventionens intentioner ska beaktas i kommunens planering.
- ❖ Bostäder och offentliga miljöer ska vara tillgänglighetsanpassade och trygga.

Rekommendationer

- ❖ Kommunen verkar för varierad bebyggelse och blandade upplåtelseformer för att främja integration och framtida livsstilar.
- ❖ Kommunikationer utformas utifrån olika åldersgruppers behov.
- ❖ Utemiljöer planeras utifrån ett barnperspektiv med fokus på lek och rörelse.
- ❖ Mötesplatser i närområden underlättar generationsöverskridande möten.
- ❖ Kommunens service anpassas till 24-timmarssamhället.

Utgångspunkter

Medborgarna formar sin tillvaro utifrån nya försörjnings- och familjemönster. Kvinnor deltar mer aktivt på olika områden. Unga kvinnor vill satsa på karriär samtidigt som män tar mer ansvar för barnen. Andelen ensamhushåll ökar och nya familjekonstellationer uppkommer. Arbetsmarknaden förändras, unga tenderar att byta jobb oftare samtidigt som mångsyssleri blir vanligare. Utslagningen riskerar att öka i takt med att mer krav på kunskaper ställs. Arbetsmarknaden bör därför ha mer inslag av social ekonomi och utvecklad vuxenutbildning. Arbete och fritid vävs allt mer ihop. Fler förväntas vara konstant tillgängliga via e-post och telefon, 24-timmarssamhället.

Värmdöborna kommer att ha alltmer blandad etnisk bakgrund. Integrationen ökar genom att fler ungdomar satsar på högre utbildning och företagande. Även den äldre generationen förändrar livsmönster. Generationen 65 år och äldre har mer krav och önskemål samtidigt som de är mer aktiva, än tidigare generationer.

Genom att beakta nutida och framtida livsmönster i samhällsplanering och utformning av service kan kommunen verka för och underlätta ett fungerande vardagsliv för Värmdös invånare. Visionen för framtiden är ”Naturens lugn möter ett pulserande lokalt samhälle”.

Barn och ungdomar

Barn och ungdomars behov ska uppmärksammas i all planering och FN:s barnkonvention ska beaktas i kommunala beslut. Inom verksamheter för barn och unga har kommunen som mål att ge: en god uppväxt tillsammans med närstående, jämlika och hälsosamma förhållanden, möjlighet till omsorg och utbildning i sin närmiljö, kunskaper och framtidstro, möjligheter att utveckla intressen, en trygg och säker miljö, möjlighet att påverka sin egen situation samt ge möjligheter till inflytande över samhällets utveckling.

Barnfamiljer

Barnfamiljers levnadsförhållanden har stor betydelse för Värmdös framtid och bör uppmärksammas i planering. Det måste vara möjligt att förvärvs-arbeta och ta hand om sina barn. Det innebär att krav bör ställas på att kommunen ska underlätta barnfamiljers vardagsliv genom att beakta deras behov i planering av kommunikationer, närservice samt verka för fler arbetsplatser i kommunen.

Ungdomar/Unga vuxna

Värmdö gör genom det ungdomspolitiska programmet stora satsningar på områden som är viktiga för ungdomar. Detta sker genom gymnasieetablering, stöd till idrottsarenor, simhall med mera. Utöver detta bör ungas arbets- och bostadssituation prioriteras.

Äldre/personer med funktionsnedsättning

Äldre är också en åldersgrupp som upplever starkt förändringstryck. Andelen över 70 år kommer att öka samtidigt som vår folkhälsa blir allt bättre. Tillgänglighetsfrågor bör beaktas i planering av bostäder, kommunikationer och service för att underlätta för denna grupp. Genom förbättrad tillgänglighet ökar allas möjligheter att röra sig i samhället.

Boendeformer

I Värmdö bor flertalet i småhus eller permanentade fritidshus. Andelen boende i flerbostadshus är låg, cirka 25 procent. På sikt bör andelen smålägenheter i bra lägen öka för att möta framtida efterfrågan. Även små villor i bra lägen bör kunna vara ett komplement för att skapa en mer varierande bostadsmarknad.

Utvecklas kommunen som under de senaste 20 åren kommer befolkningen vara mellan 50 000 och 60 000 personer år 2030. Centrumområdena kommer att ha en mer urban karaktär, medan förändringsområdena fortfarande har karaktär av trädgårdssamhällen.

Genomförande

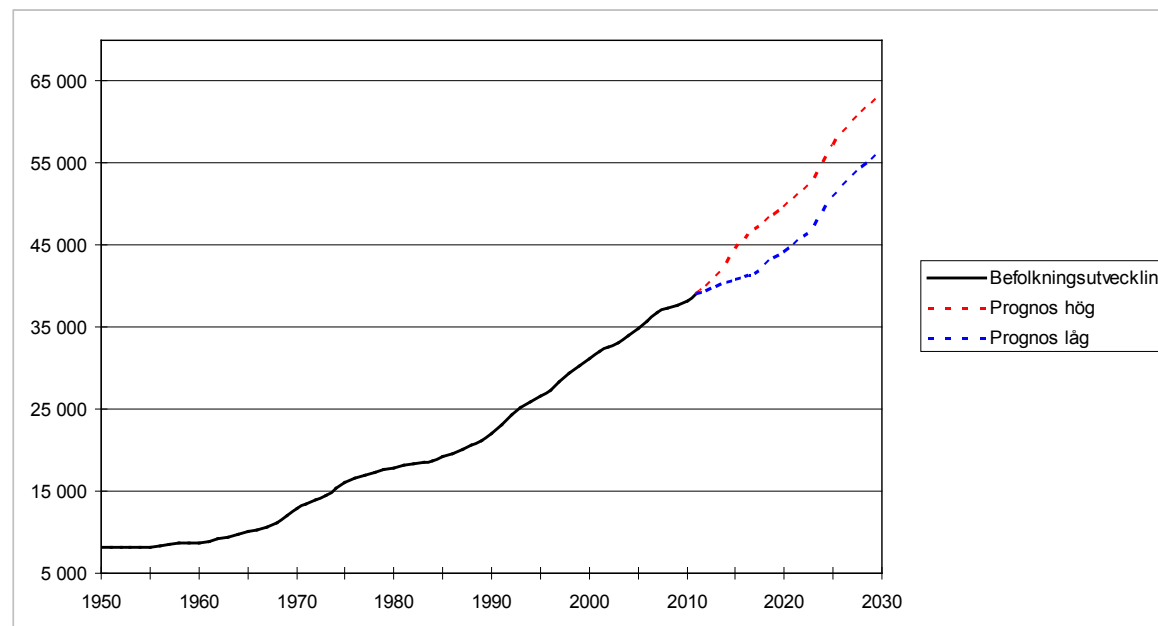
Genom ett långtgående ansvar för välfärdsfrågor kommer kommunen att verka för att ansatser om medborgares livsmönster genomförs i anslutning till planering och i löpande verksamhet.

Befolkning

Befolkningsutveckling och förändringar i den sociala strukturen har stor betydelse i en snabbt växande kommun som Värmdö. Även välfärdsfrågorna är av stor betydelse för kommunens utveckling och därför har de mjuka frågorna fått en mer framskjuten roll i planen.

Diagram 1
Folkmängden i Värmdö 1950–2010 och prognos hög och låg till 2030

Källa:SCB

Mål

- ❖ Värmdös befolkningstillväxt ska vara positiv och hållbar som en del i regionens utveckling.
- ❖ Värmdö ska planera för fler lokala arbetstillfällen, bra boende och en rik fritid främst i och kring centrumområden.
- ❖ Befolkningstillväxten ska stimulera utvecklingen av offentlig service och lokalt näringsliv.
- ❖ Värmdö ska ta ett delansvar för att öka integrationen i regionen.

- ❖ Värmdö ska verka för att fler unga i åldrarna 18–30 år stannar i kommunen.

Rekommendationer

- ❖ Samhällsbyggandet bör baseras på en befolkningsprognos med ett högt och ett lågt alternativ.
- ❖ Befolknings- och bostadsprognos bör utvecklas som planeringsunderlag

Utgångspunkter

Värmdö – Sveriges snabbast växande kommun

Från 1985 till 2010 har befolkningen i Värmdö kommun ökat med 100 procent, från cirka 19 000 till cirka 38 000 personer. Värmdö är därmed den kommun som haft den procentuellt största befolkningstillväxten i Sverige. Folkökning grundas till största delen på inflyttning, 70 procent inflyttade och 30 procent födelseöverskott.

Värmdö planerar för en fortsatt hållbar utveckling. Under perioden fram till 2030 kommer Värmdö i ett högt utvecklingsalternativ att växa med cirka 800 invånare per år. I ett lågt alternativ växer kommunen med 600 personer per år.

Tabell 1

Befolkning 1990–2030 i högt och lågt alternativ

1980	1990	2000	2010	2020	2030
18 000	22 000	31 000	38 300	50 000	65 000
				45 000	55 000

Källa: SCB och kommunens prognos

Rekordsnabb folkökning ger en extrem åldersfördelning

En kraftig folkökning ger en extrem åldersfördelning för att flyttrörelser sker under sammanlagt 20 år i livet. En komplikation för Värmdös del är att fler flyttar från än till kommunen i åldrarna 18–30 år. Det är först i åldrarna 30–40 år som Värmdö har flyttningsöverskott. I åldrarna över 30 år har familjen som regel ett eller två förskolebarn med sig och kanske ytterligare ett på väg.

Normal inflyttning och normal utflyttning

Värmdö har normalt antal inflyttade i förhållande till befolkningens storlek men en exceptionellt stor andel barnfamiljer. Utflyttningen från Värmdö ligger också på normal nivå när man summerar över hela åldersskalan men det finns två klara undantag:

- ❖ Utflyttningen är hög i åldrarna 20–30 år – ungdomarna lämnar Värmdö.
- ❖ Utflyttningen av barnfamiljer med barn i åldrarna 0–3 år och föräldrar i åldrarna 30–40 år är låg.

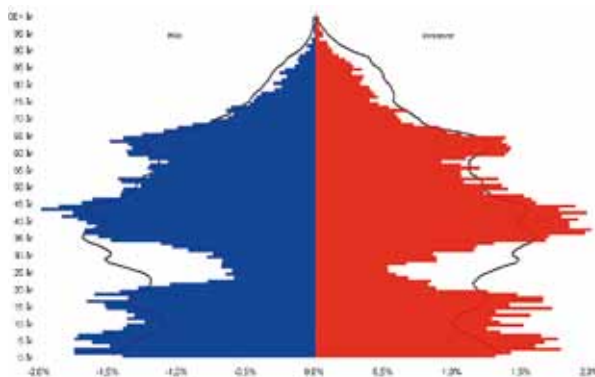
Värmdö har därför en extrem åldersfördelning. Överskottet är stort i åldrarna 0–18 år och 35–49 år jämfört med länet. Den höga utflyttningen och låga inflyttningen i åldrarna 20–30 år ger ett underskott i åldrarna 20–35 år. Kännetecknande för expansiva kommuner är också ett underskott i åldrarna 70 år och äldre.

Inflyttare

Till Värmdö flyttar cirka 600 fler än vad som flyttar ut per år. De flesta inflyttande kommer från grannkommunerna Stockholm och Nacka. De är familjer med barn i förskoleåldern med god försörjningsförmåga som bosätter sig i småhus. Något yngre familjer med god försörjningsförmåga bosätter sig i bostadsrätt. Unga människor med sämre försörjningsförmåga väljer hyresrätt.

Inflyttare till Värmdö har generellt hög förvärvsfrekvens. Inflyttningen till Värmdö är konjunkturkänslig. När det finns framtidstro ökar inflyttningen till Värmdö medan den avtar vid konjunkturedgång.

Diagram 2 Värmdös åldersfördelning jämfört med länet 2008

Källa: SCB. Diagrammet visar Värmdös befolkningsfördelning i procent i jämförelse med Stockholms läns procentuella befolkningsfördelning.

Högt barnafödande i länet medför ökad inflyttning till Värmdö

När det finns många unga barnfamiljer i länet ökar inflyttningen till kommuner som har bostadsbestånd som passar barnfamiljer. Den ökade inflyttningen får kumulativa effekter då nyinflyttade har hög benägenhet att föda ytterligare ett eller två barn. Värmdö har höga fruktsamhetstal, ca 2,1 barn per kvinna.

Värmdölandet, Gustavsberg och Ingarö har haft störst folkökning

På Värmdölandet fördubblades folkmängden från 1985 till 2010 från cirka 6 250 till cirka 12 900. I Gustavsberg var folkökningen lika stor – cirka

6 850 under samma period och uppgick till cirka 14 000. Ingarö har ungefär hälften så stor befolkning cirka 6 750. Ingarö har haft den relativt kraftigaste folkökningen, befolkningen har nästan tredubblats. Djurö/Stavsnäs har haft något långsammare folkökning, där bor nu cirka 3 600. Skärgården har ökat med 8 procent och dess befolkning uppgår till cirka 1 100. I skärgården är mönstret något annorlunda. Få unga familjer gör att skärgården har födelseunderskott och är beroende av inflyttning för att behålla befolkningstalet.

Boendeplanering

Befolkningsutvecklingen bedöms leda till ett årligt bostadsbyggande på mellan 150-300 bostäder i framförallt flerbostadshus i kommunens centrumområden. Dessutom tillkommer ett mindre antal småhus.

Tabell 2

Folkmängd i Värmdö kommuns fem prognosområden

Prognosområden	31 december år		Ökning		Prognos hög		
	1985	2010	Procent	Antal	2015	2020	2030
Gustavsberg	7 117	13 965	96	6 848	15 800	19 000	25 000
Ingarö	2 333	6 745	189	4 412	7 800	8 500	11 000
Värmdölandet	6 277	12 872	105	6 595	14 800	17 000	22 000
Djurö/Stavsnäs	2 397	3 594	50	1 197	3 900	4 200	5 500
Skärgården	1 049	1 125	3	27	1 200	1 300	1 500
Värmdö kommun	19 173	38 252	100	19 079	43 500	50 000	65 000

Källa: SCB och Värmdö kommun Källa: SCB och Värmdö kommun

Permanentning av fritidshus

Årligen permanentas cirka 200 fritidshus. Det innebär att cirka 400 personer flyttar till fritidshus. En tredjedel flyttar från annat boende i kommunen. Till fritidshus flyttar barnfamiljer, familjer med utflugna barn samt ensamstående män.

Genomförande

Planeringen av Värmdö bör baseras på en fortsatt snabb utveckling. En jämnare åldersfördelning kan på sikt bidra till en mer balanserad ekonomisk utveckling.

Mer kommunal mark ökar möjligheterna att använda planmonopolet för att tillsammans med en utvecklad bostadsplanering styra utvecklingen. Fler hyresrätter av olika storlekar och till varierad pris/standard samt olika former av självbyggeri bör främjas. Satsning på etablering av en högskola behövs för att locka unga vuxna att bo kvar/bosätta sig i kommunen.

Förskola, skola och högskola

Stor inflyttning av barnfamiljer och högt födelse-tal gör att förskolor och skolor behöver byggas i expanderande kommunalar.

Mål

- ❖ Förskolor och skolor ska planeras i strategiska lägen som möjliggör ett långsiktigt nyttjande.
- ❖ Förskolor och skolor ska ha nära till natur.
- ❖ Värmdö ska planera för en högskola.

Rekommendationer

- ❖ Behovet av förskola och skola utreds alltid i planering av förändringsområden.
- ❖ Förskolor och skolor lokaliseras till kommunikationsmässigt lämpliga lägen för kollektiv-, cykel- och biltrafik.
- ❖ Gång- och cykelbanor byggs ut så att barn och ungdomar lätt kan ta sig till och från skolan på ett trafiksäkert sätt.

Utgångspunkter

I första hand bör komplettering av befintliga förskolor ske. Nya förskolor bör vara flexibelt utformade så att användningen kan förändras över tiden och byggnaderna kan samutnyttjas med andra verksamheter under övrig tid.

Skolorna i Värmdö är ofta stora enheter för att kommunen eftersträvar att ha alla årskurser från 0-9 i samma område. Det behöver inte innebära att alla enheter ligger samlade på ett ställe, men det finns pedagogiska fördelar med samlokalisering.

Hälften av Värmdös grundskoleelever har rätt att åka skolskjuts, antingen för skolvägen är lång eller för att den är farlig. Det leder till stora kostnader för kommunen.

Nya skolor och förskolor ska lokaliseras intill bebyggelse så att många kan gå eller cykla dit och lokalerna kan utnyttjas på kvällstid. De ska också placeras i anslutning till större väg så att de är lätta att nå och trafiken inte stör grannskapet. De bör också ligga i anslutning till ett naturområde så att undervisningen lätt kan bedrivas utomhus. Etablering av högre utbildning är ett viktigt komplement

till den lokala arbetsmarknaden. Det förbättrar möjligheterna för unga att utvecklas i kommunen.

Genomförande

I fysisk planering samt budget och verksamhetsplanering inom utbildningsområdet kommer kommunen att klara ut föreslagna framtida ansatser inom förskola/skola. Frågorna hanteras löpande av ansvarigt kontor.

Vård och omsorg

Genom att väva in folkhälsofrågor i planering kan medborgarnas levnadsförhållanden förbättras och kostnaderna för vård och omsorg minskas för landsting och kommun.

Mål

- ❖ Bebyggelse, kommunikationer och service i Värmdö ska vara tillgänglighetsanpassade så att den enskilde i ökad utsträckning kan klara sig själv.
- ❖ Sysselsättning och dagverksamheter ska finnas i närsamhället liksom lokalt kulturliv.
- ❖ Stödinsatser i hemmet för olika målgrupper ska ges i hela kommunen och organiseras i de former som den enskilde efterfrågar.

Rekommendationer

- ❖ Behovet av specialbostäder för mindre grupper utreds och beaktas vid detaljplanering i olika delar av kommunen (skyddat boende för kvinnor, gruppboende för personer med funktionsnedsättning, boenden för hemlösa och jourboenden).
- ❖ I kommunens centrumområden finns gruppboende, särskilt boende för personer med funktionsnedsättning och äldre med stora omsorgs- och vårdbehov samt trygghetsboende.
- ❖ Boende för äldre och funktionshindrade integreras i nya och befintliga bostadsområden.

Utgångspunkter

Att arbeta med folkhälsa i samhällsplaneringen är ett sätt att främja människors hälsa och levnadsförhållanden. Skillnaden i hälsa mellan olika grupper i samhället är stor och i vissa avseenden ökande. Individen har ett ansvar för sin hälsa, men samhället ger förutsättningar för individens möjligheter att påverka sin situation. En av grundförutsättningarna för en god hälsa är en god livsmiljö.

I Värmdö har många äldre långt till lokal service. Det gör att behovet av hemtjänst för äldre och personer med funktionsnedsättning ökar. Alla centrumområden ska planeras för service, arbetsplatser och alternativa boendeformer.

Lättillgängliga naturområden är en folkhälsofråga för alla. Fysiska aktiviteter i en avstressande atmosfär verkar positivt på barnens psykiska och fysiska hälsa.

Personer med behov av sociala stödinsatser

Andelen barn och unga med behov av stöd ökar liksom antalet missbrukare, medan andelen som uppbär försörjningsstöd minskar. Ökad inflyttning leder till att personer med funktionsnedsättningar blir fler. Fler behöver specialanpassade boenden i en växande kommun.

Äldre

Antalet äldre i kommunen är förhållandevis lågt. Behov av vård och omsorg ökar med stigande ålder. I åldersgruppen 65–79 år har drygt 17 procent någon form av insats jämfört med 75 procent i gruppen 90 år och äldre.

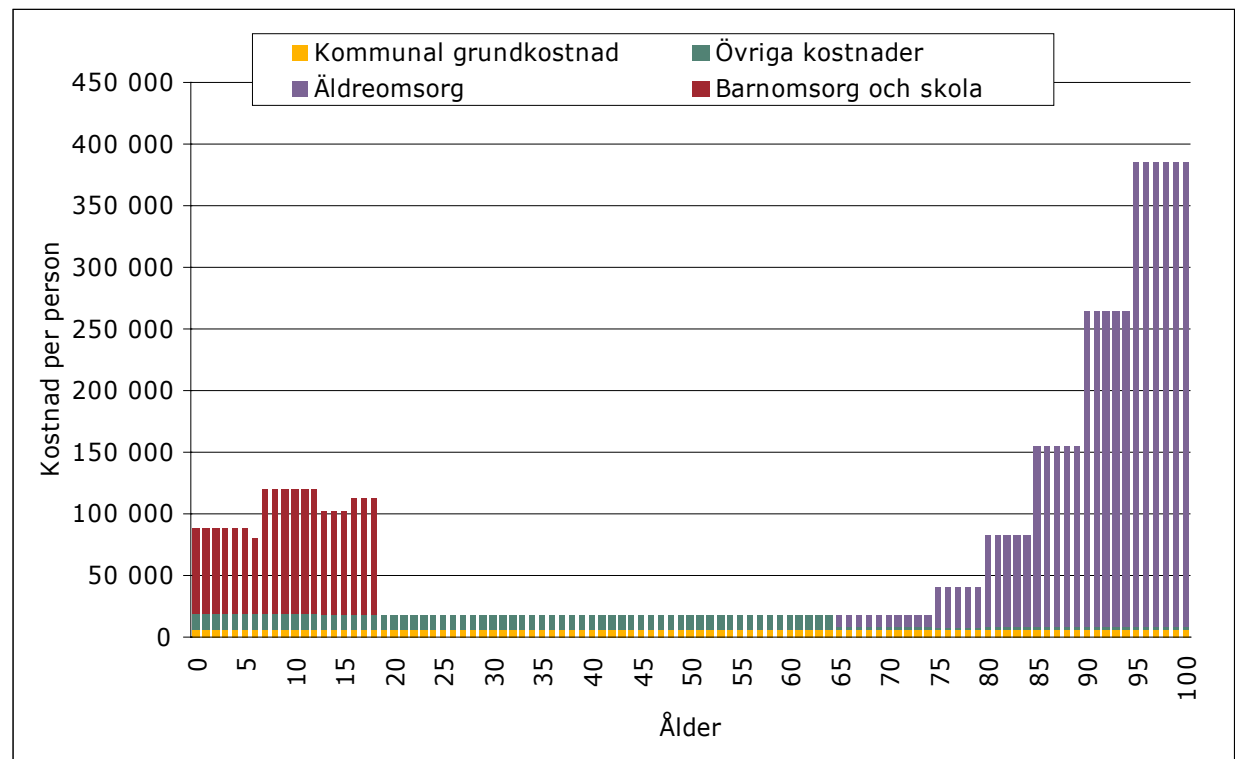
Äldre bor mycket spritt i kommunen, ibland i mindre praktiska bostäder. Hemtjänsten kör cirka 60 000 mil per år. Det finns fyra särskilda boenden, samt ett trygghetsboende i Hemmesta. Nya särskilda boenden planeras i Gustavsberg och på Ingarö.

Inom kommunen finns fyra seniorboenden i bostadsrättsform så kallade 55+ boenden. Samtliga är belägna i Gustavsberg. På Ingarö finns planer på ett nytt seniorboende i kooperativ hyresrätt.

Hälsa och sjukvård

Genom den fria etableringsrätten kan primärvård komma att etableras på olika platser i kommunen. I Gustavsberg finns bland annat en stor vårdcentral

Diagram 3
Kommunens årskostnad per person i Värmdö

Källa: SKL (2007)

och på Djurö en mindre i skärgårdsnära läge. Ö-mottagningar finns på Möja och Sandhamn. Läkarbåtens verksamhetsområde är öarna inom Värmdö kommun.

Genomförande

Kommunen svarar för vård och omsorg i samverkan med framför allt landstinget.

Kultur, fritid och friluftsliv

För att invånarna ska trivas och må bra i en växande kommun som Värmdö är det viktigt att det finns möjligheter till upplevelser och gemenskap med andra människor samt en god miljö att leva i.

Friluftsliv, rekreation och ett brett kulturellt utbud bidrar till en ökad livskvalité för många. Värmdö har en ung och aktiv befolkning med stort intresse för friluftsliv och andra aktiviteter. Kommunen, föreningslivet och privata intressenter samverkar för att skapa ett rikt utbud av dessa.

Mål

- ❖ Alla värmdöbor ska ha möjligheter till motion, friluftsliv och kulturupplevelser med god kvalitet och hög tillgänglighet för att stärka folkhälsan.

- ❖ Fritidsutbudet ska riktas lika till flickor, pojkar och vuxna.
- ❖ Utemiljön vid skolor och förskolor ska vara inspirerande och locka till fysisk aktivitet.
- ❖ I varje kommundel och på de större öarna ska det finnas skolbibliotek, mötesplatser, fritidslokaler, grönområden och friluftsbad, bland annat genom samarbete med civilsamhället.

Rekommendationer

- ❖ Attraktiva kulturmiljöer, museer och hembyggsgrändar utvecklas som en del i besöksnäringen.
- ❖ Kommunen säkerställer att badplatser och strandområden är tillgängliga.
- ❖ Kommunen bevarar tätortsnära rekreationsområden samt mark kring markerade cykel- och vandringsleder.
- ❖ Farstalandet och delar av Storskogen utvecklas för rörligt friluftsliv.
- ❖ Det bör finnas lekplatser/fria ytor i alla bostadsområden/kommundelar.
- ❖ Strövområden görs tillgängliga genom markeringar av leder och vandringsstigar samt genom utbyggnad av gång- och cykelvägar.
- ❖ Elljusspår bör finnas i alla kommundelar.
- ❖ Motorcrossbana bör utvecklas i Myttinge.
- ❖ Gemensamma hamnar och miljöanläggningar för båtlivet prioriteras.
- ❖ Vid ridning på vägar och allmänna platser ska hänsyn tas till andra intressen.
- ❖ Gustavsbergsbadet utvecklas för folkhälsa och turism.

Utgångspunkter

I kommunens ansvar för "en god bebyggd miljö" ingår att det finns lokaler att bedriva kultur- och fritidsaktiviteter i. Förutsättningar för folkhälsa förbättras med satsningar på friluftsliv.

Genom planering och avtal kan friluftslivet utvecklas utan behov av restriktioner. Viss kanalisering underlättar för friluftsliv samtidigt som slitage minskar i känsliga områden.

Kultur, fritid och sportaktiviteter

Kultur har betydelse för alla människor inom de flesta samhällsområden och kulturfrågorna kan starkt bidra till att stärka kommuninvånarnas samhörighet och gemenskap. Kultur i olika former kan även bidra till att utveckla kommunens identitet. Därför är det angeläget att kultur i vid bemärkelse integreras i alla kommunens verksamheter.

Värmdö är ett viktigt rekreationsområde för både de som väljer att bo här och för besökare från andra delar av regionen. Många söker sig till kommunens skärgård, skogar och kuster för friluftsliv och naturupplevelser.

Föreningslivet står för en stor del av kultur- och fritidsverksamheterna i samarbete med kommunen. För att utveckla fritids- och kulturlivet och få ut så mycket som möjligt av våra samlade resurser är det viktigt med samverkan och att skapa, utveckla och understödja nya och befintliga nätverk.

Föreningslivet är rikt i Värmdö, bara idrotts- och ungdomsorganisationerna har idag cirka 15 000 medlemmar varav cirka 8 000 är unga mellan 7 och 20 år. Dessa föreningar driver och sköter de flesta idrottsanläggningarna i Värmdö genom avtal med kommunen. Det finns fortsatt starka önskemål om att utveckla nya anläggningar och spontanytor för idrott och rekreation runt om i kommunen.

Ur folkhälsosynpunkt är det viktigt att människor i alla åldrar har möjlighet att röra på sig. Därför är det av vikt att lekplatser/fria ytor planeras i bostadsområdena och att belysta motionsspår anläggs i samtliga kommunaldelar. Kommunens många strövområden ska vara lätt tillgängliga för alla. Kommunala anläggningar ska vara tillgängliga.

Offentlig miljö

Attraktiva centrum, trivsamma bostadsområden, vackra parker och tätortsnära naturområden är viktiga delar av vårt offentliga rum. Den estetiska omsorgen i den offentliga miljön är i högsta grad identitetsskapande.

Det är viktigt att skapa generationsöverskridande aktivitetplatser, boulebanor, utomhusschack, grillplatser och platser för bad och fiske. Målet är att få miljön intressant och användbar ur båda köns perspektiv, med fysiska möjligheter för både sport och kultur utomhus.

Barn och ungdomar

Utemiljön kring skolor och förskolor samt lekplatser är bland de mest nyttjade och viktiga offentliga

rummen i kommunen. Barn och unga har stora behov av trygga och inspirerande platser i den offentliga miljön. Att kunna röra sig fritt i lokalsamhället är ett viktigt inslag i barns uppväxt och socialiseringsprocess. När offentliga miljöer planeras är det viktigt att ta vara på barns och ungdomars engagemang. Särskilt när det gäller platser för vinterbruk. De bör utformas på ett fantasifullt sätt och vara hållbara, ofarliga och lättskötta.

Biblioteken

Biblioteken är en av de mest besökta kulturinstitutionerna. På de mindre orterna är det dessutom den enda tillgängliga kulturinstitutionen. På biblioteken möts människor från alla samhällsgrupper och i alla åldrar vilket kan medföra att olika former av segregation och kunskapsklyftor motverkas. Biblioteken ska utvecklas ytterligare till moderna mötesplatser, öppna för alla och som lokala kulturcentra med ett stort utbud av medier, aktiviteter och tjänster.

Idrotts- och motionsanläggningar

Idrotts och motionsanläggningar finns i dag nära centrumområdena Gustavsberg, Hemmesta, Brunn, Stavnäs och Björkås. I samtliga kommunaldelar finns populära och vackert utformade golfbanor.

Ridsporten är stor i Värmdö. För utveckling av sporten är det viktigt att det finns möjlighet till ridning på vägar och stigar i anslutning till hästhållning. Formerna för nyttjande bör klarläggas i avtal mellan markägare och ridintressenter. Se vidare särskild bilaga: Hästar i Värmdö.

Upplevelsevärden och rekreation

Forskning av grönområden under 1970 och -80-talet lade tonvikten på olika typer av anläggningar för friluftslivet. Sedan början på 2000-talet har studier fokuserat mer på olika upplevelsevärden. Stockholms regionplanekontor har beskrivit och inventerat sju olika upplevelsevärden inom Stockholms gröstruktur. De olika värdena är orördhet och trolska miljöer, skogskänsla, utblickar och öppna

landskap, variationsrikedom, kulturhistoria, aktiviteter samt service. Områden som innehåller flera värden är de mest uppskattade.

Skogsstyrelsen har delat in rekreationsområden i flera zoner med olika krav på skötsel. Kvarterskogen ligger inom bebyggelseområden. Detta är områden som många utnyttjar dagligen. De flesta önskar att skogen ska vara välskött och lätt att ta sig fram i. Variation i trädslag ger fler värden för både vilt och människor. Tätorts- och centrumnära skogar har ofta anlagda motionsslingor och promenadstigar som nyttjas vid längre promenader och anordnade aktiviteter.

Friluftsområden är större sammanhängande skogsområden som ger en känsla av ostördhet.

Farstalandet, Storskogen, Ösbyträsk, Ormingelandet, Eriksbergskogen och skogen vid Brunn är tätortsnära rekreationsområden med flera upplevelsevärden där skötseln bör anpassas för rekreation.

Spår och leder

Det är viktigt att ha spår och leder för att öka tillgängligheten till olika områden. I skärgården finns en längre led på Möja som delvis går genom Möja-Björndalen naturreservatet. Kommunen ansvarar för utmärkning av ett flertal spår och leder.

Friluftsbad

Kommunen ansvarar för ett antal friluftsbad i Värmdö. Exempel på dessa är; Grisslinge havsbad, Björkvik, Djurhamn och Östersjöviken. Kommunen tar prover på vattenkvaliteten på de offentliga badplatserna under sommarmånaderna. De flesta

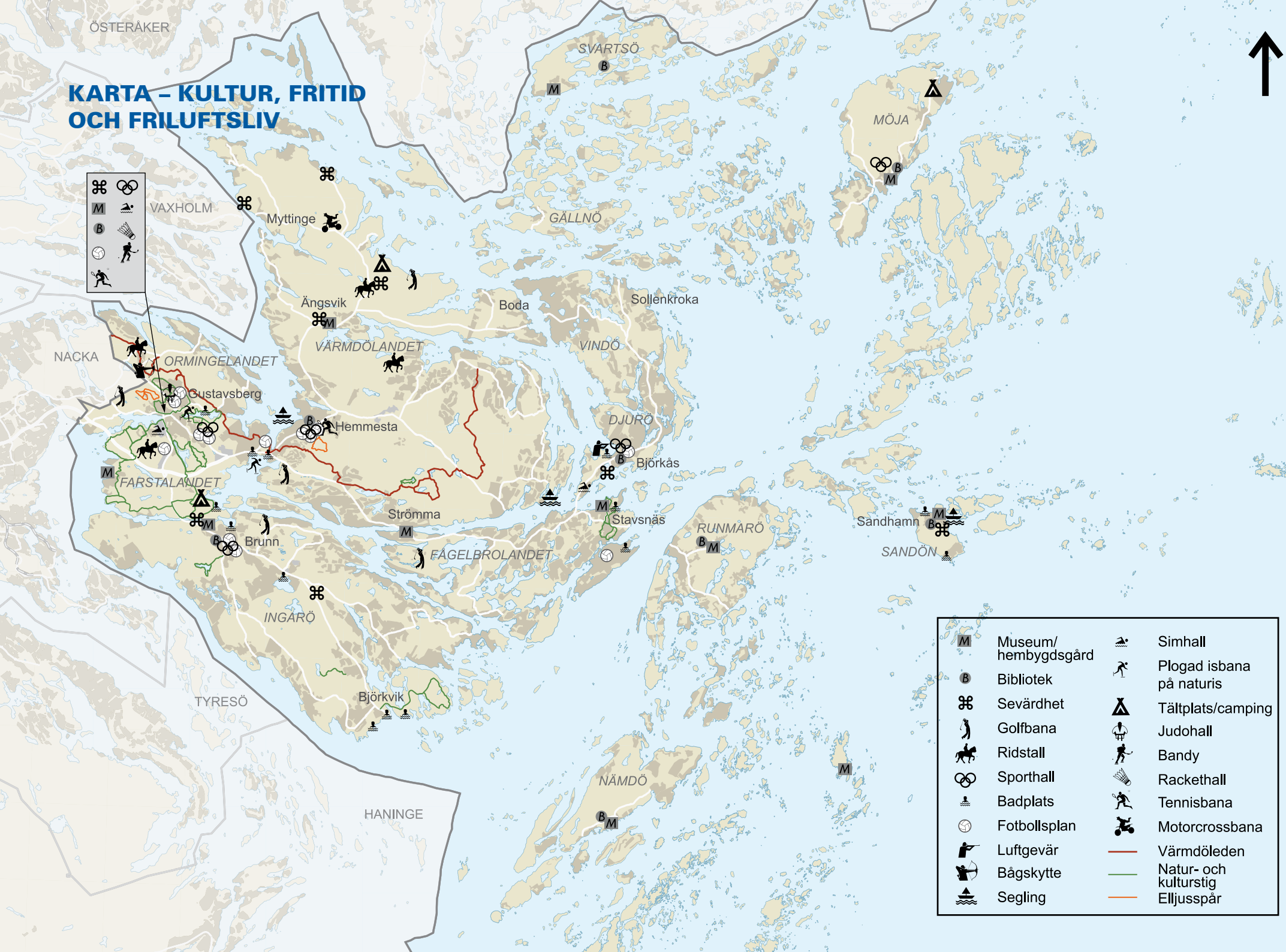
friluftsbad som kommunen ansvarar för nås med bil eller buss och är utrustade med toaletter och soptunnor. I skärgården finns mängder av möjligheter till bad inom Skärgårdsstiftelsens områden, till exempel på Grinda och Gällnö. Dessa platser är iordningställda med sopmajor.

Plogade naturisar

Vintertid kan sjöar och hav nyttjas för skridskoåkning. Kommunen plogar mindre banor på isarna vid Grisslinge havsbad och nedanför Gustavsbergbadet vid Ösbyträsk.

KARTA - KULTUR, FRITID OCH FRILUFTSLIV

	Museum/ hembygdsgård		Simhall
	Bibliotek		Plogad isbana på naturis
	Sevärdhet		Tältplats/camping
	Golfbana		Judohall
	Ridstall		Bandy
	Sporthall		Rackethall
	Badplats		Tennisbana
	Fotbollsplan		Motorcrossbana
	Luftgevär		Värmdöleden
	Bågskytte		Natur- och kulturstig
	Segling		Elljusspår

Besöksnäring och turism

Många boende i regionen söker sig till Värmdös skogar, kuster och skärgård för naturupplevelser. För många fasta skärgårdsbor utgör turism en viktig inkomstkälla. Upplevelsenäringen är en växande näring med möjligheter till utveckling. Näringen har stor betydelse för det lokala näringslivet på fastlandet och i skärgården.

Mål

- ❖ Besöks- och upplevelsenäring samt turism ska utvecklas i hela kommunen.
- ❖ Besöksnäring och turism ska byggas på hållbart nyttjande av natur- och kulturmiljöer.

Rekommendationer

- ❖ Möjligheterna att nå skärgården via replipunkterna i kommunen förbättras genom fler tilläggsplatser för båtar, parkeringsplatser, god kollektivtrafik och tillgång till service.
- ❖ Utveckla tillgången på bad, naturområden och rekreationsplatser.
- ❖ Främja utveckling av året runt öppen logiverksamhet.

Utgångspunkter

En utveckling av upplevelsenäringen ger fler lokala arbetstillfällen inom besöksnäringen och inom Värmdös småskaliga entreprenadverksamhet, vilket minskar behovet av utpendling till jobb i andra kommuner.

Turismen kan styras mot vissa platser/leder för att minska slitaget på känsliga natur- och kulturmiljöer.

Sommartid tredubblas befolkningen i kommunen genom besökande och fritidsboende. Fritidshusens standard förbättras successivt och många används numer under en allt större del av året. Denna grupp utgör ett viktigt kundunderlag för till exempel livsmedelsbutikerna och byggsektorn på öarna. En stor grupp är också de som turistar i kommunens skärgård med egen båt och uppsöker både naturhamnar och servicepunkter. Många kommer också till kommunen som dagturister med passagerarbåt, buss eller egen bil. De efterfrågar matställen, enkla övernattningsmöjligheter och annan service.

I Gustavsbergs hamn finns bland annat porslinsmuseum, ateljéer, storskalig och småskalig industriell tillverkning och försäljning av porslin.

Där finns också butiker med andrasortering från välkända glas- och porslinsmärken. I Gustavsberg finns bad- och idrottsanläggningar centralt placerade.

Siggesta gård har utvecklats till ett välbesökt utflyktsmål för hela familjen. Hålluddens konsthall kompletterar utbudet med möjlighet till utställningar och evenemang för en nationell och internationell publik. På Djurö planeras ett friluftsmuseum kring Vasakonungarnas Djurhamn.

Sandhamn är en av skärgårdens samlingspunkter. Där blandas ett rikt kulturliv med båtliv och skärgårdsboende.

Näringsliv

Värmdö har ett småskaligt entreprenadororienterat näringsliv som utvecklas positivt. Fler arbetsplatser är viktigt för en hållbar livsstil med minskad pendling.

Mål

- ❖ Näringslivet ska utvecklas genom fler nya arbetsplatsområden.
- ❖ Kommunen ska verka för att företag med miljöprofil och miljöinriktad produktion, turism, porslin/design samt tjänsteföretag etableras i Värmdö.

Rekommendationer

- ❖ Kommunen bör kunna erbjuda planlagd mark för företagande i olika typer av områden.
- ❖ Detaljplaner i centrumområdena medger att verksamheter, handel och boende kombineras.
- ❖ Lokal dagligvaruhandel bör utvecklas i alla centrumområden.
- ❖ Stavsås Vinterhamn utvecklas till en effektiv hamn för varor, gods, passagerare och service.
- ❖ Kommunen bör utreda möjligheterna till etablering av högre utbildning för främjande av näringslivsutveckling.
- ❖ IT utvecklas i hela kommunen för att främja företagande och distansarbete.

Utgångspunkter

Värmdö och speciellt skärgårdsområdet är ett av Sveriges mest företagsamma områden sett till antalet företag per invånare. Värmdö är idag en småföretagarkommun med en hög andel enmansföretag inom en rad olika branscher. Service, handel och verksamheter relaterade till turistnäringen är de grenar som visar starkast utveckling.

En strukturomvandling har skett och tyngdpunkten har flyttats över mot tjänstesektor och handel. Många arbetar i eller i anslutning till något kommundelscentrum. Allt fler bedriver också sin verksamhet från bostaden, till exempel entreprenörer och konsulter.

Standard och utbyggnadsgrad på arbetsplatsområdena varierar stort. Gustavsbergs fabriksområde, Skogsbo och Mölnvik är de dominerande områdena i Gustavsberg. På Ingarö finns Återvall och Vallbo och på Värmdölandet Älvsby industriområde.

Djurö och Stavsåsområdet har liksom skärgården ett stort antal små företag. Det finns ett flertal hotell och konferensanläggningar i kommunen såväl på fastlandet som i skärgården.

Arbetskraftsförsörjning

Bra boende i olika former, barnomsorg, utbildning och ett brett arbetsmarknadsutbud ökar möjligheterna till god arbetskraftsförsörjning.

Genomförande

För att stärka det lokala näringslivets förutsättningar att utvecklas och möjliggöra att mer arbetstillfällen utvecklas på Värmdö måste mark planeras och färdigställas. Kommunen bör i samråd med markägare utveckla områden i olika delar av kommunen.

